

“EGIN ETA EKIN”

IKASLEEN ESKULIBURUA
DBH-KO BIGARREN ZIKLOA
ETA BATXILERGOA

Bizkaiko Foru
Aldundia
Diputación
Foral de Bizkaia

2008
berrikuntza urtea
euskadi
año de la innovación

AURKIBIDEA

1. SARRERA	5
Zer lortu nahi dugu egitasmo honekin?	5
Nola egingo dugu lan?	5
2. PERTSONA EKINTZAILEAREN ESANAHIA	6
2.1. Oinarrizko kontzeptuak	6
2.2. Pertsona ekintzailearen profila	7
2.2.1. Gaitasunak	7
2.2.2. Gaitasunak landu	8
1. Sormena	9
2. Taldeko lana	12
3. Rolak eta lidergoa	14
4. Komunikazioa	17
5. Erabakiak hartzea	21
6. Nork bere buruarengan konfiantza	23
7. Arazoei konponbidea ematea	25
8. Frustrazioarekiko tolerantzia	27
2.2.3. Norberaren gaitasun-profila	28
3. ENPRESA BAT SORTZEKO PROZESUA	29
3.1. Ideia bat daukagu	29
3.2. Zein da gure negozioa?	30
3.3. Prezioa	32
3.4. Banaketa	33
3.5. Publizitatea	33
3.6. Antolaketa	34
3.6.1. Organigrama	35
3.6.2. Lan-kontratuak	35
3.6.3. Forma juridikoa	36
3.7. Finantza-plana	38
3.7.1. Hasierako inbertsioak eta finantziazioa	38
3.7.2. Eraitzen kontua	40
3.7.3. Diruzaintza-plana	41
3.7.4. Balantzea	42
3.8. Enpresa-proiektua idatziz aurkeztu	44
ERANSKINA:	46
Lan-merkatuaren egitura	47
— Gaur egungo lan-merkatua	47
— Curriculum vitae-a	49
ERREFERENTZIAK	52
WEB ORRI INTERESGARRIAK	53

1 SARRERA

ZER LORTU NAHI DUGU EGITASMO HONEKIN?

Europako Batasuneko hainbat herrialdetako hezkuntza sistemek ahalegina egin nahi dute ikasleek lan munduko eta gizarteko errealitatea ezagutu dezazuen eta, hiritar eta langile izango zarete-nez, zuen etorkizunean arreta jar dezazuen. Eusko Jaurlaritzak, 2007-2010 urteetan, pertsona, hiritar eta profesional gisara beharrezko izango dituzuen gaitasunak landu ditzazuen bultzatu nahi du.

Egitasmo honen bitartez, zuen ikasketa-mailari dagokion ohiko heziketa jasotzeaz gain, egunero-ko bizitzan erabiltzen dituzuen baloreei buruzko funtsezko gaitasunak ere landuko dituzue.

Besteak beste, erabakiak hartzea, arazoei konponbidea ematea, taldeko lana, lidergoa, sormena, komunikazioa, frustrazioarekiko tolerantzia, etab. landuko dituzue; funtsezko gaitasunak denak ere.

Alde batetik, jarrerren hezkuntzaren eta gaitasun ekintzaileen esanahi zabala azaldu nahi dizuegu; eta bestetik, asmakizun edo ideia bat sortu eta saltzeko jarraitu beharreko pausoak ere azaldu nahi dizkizuegu.

Zuei, DBHko bigarren zikloko eta batxilergoko ikasleoi dagokizuen, lehen aipatutako gaitasunak lantzeaz eta garatzeaz gain, negozio-plan bat egingo dugu.

Azken finean, jarraian azalduko dizkizuegun helburuak lortzeko egingo dugu lan:

- Jarrera ekintzailea eta pentsamolde sortzailea trebatzea.
- Erabakiak hartzeko gaitasuna garatzea, bai eta ardurak onartzekoa eta horiek eskuordetzeko gaitasuna ere.
- Norberaren autonomia bultzatzea eta, bakoitzaren mugak onartuz, norberak bere buruarengan duen konfiantza eta heldutasuna bultzatzea.
- Ideia baten sorrera eta garapenari buruzko informazioa jasotzea.

NOLA EGINGO DUGU LAN?

Etorkizunean egi bilakatu daitezkeen fikziozko egoerak landuko ditugu. Horrela, gertakariak aztertu eta zuen ondorio propioak ateratzeko gai izango zarete, egoera horietan ziurtasun osoz moldatuz. Zuen irakasleen zeregina ikasleak motibatzea eta prozesu guztian ikasleei laguntza ematea izango da, egin beharreko lana errazte aldera.

2.1. OINARRIZKO KONTZEPTUAK

Hasteko, ondorengo galderei banaka erantzun eta ondoren, taldeka jarrita, saiatu definizio bat lortzen:

1. Zer da zuretzat ekintzaile izatea?

---

2. Ekintzaile hitzaren gure definizioa ondokoa da:

Agerian geratu da, horrenbestez, nolakoa den pertsona ekintzailea:

- Erabakiak hartzeko eta ardurak bere gain hartzeko ekimena du, eta ahalegina eta arazoei aurre egitea balioesten du.
- Aukera non dagoen identifikatzen du eta hura lortze aldera borroka egiten du, eta jardueraren bat sortzeko edo abian jartzeko lan egiten du.
- Denboraren joanean izandako aldaketa eta eraldaketetara egokitzen da, eta bizitzak dituen egoerei behar bezala egiten die aurre.
- Sormena du eta berritzailea eta originala da.
- Badaki ideiak azaltzen eta gainerakoenak entzuten, eta bere irizpideen arabera hautatzeko gai da.

2.2. PERTSONA EKINTZAILEAREN PROFILA

2.2.1. GAITASUNAK

Gaitasunak jardura jakin bat egoki egin ahal izateko garatzen diren ezagutzak, ahalmenak, trebetasunak, abileziak eta portaerak dira.

Oinarrizko lau euskarri nagusitan banatzen dira:

1. **Jakintzak:** izan beharrezko ezagutzak.
2. **Egiten jakitea:** betebeharrak egoki egiteko metodoak eta lantresnak.
3. **Jarrera sozialak:** jarrera egokiak.
4. **Ikasteko gaitasunak:** etengabeko ikaskuntzarako gaitasuna.

Nor da, hortaz, ekintzailea?

- Bere heziketan ikasitako ezagutzak eta trebetasunak erabiltzen dituen pertsona.
- Jakintza horiek egoera profesional desberdinetan erabiltzen dituen pertsona eta lanpostuaren eskaeretara egokitzen dituena.
- Bere lana aurrera eramateko garaian lankideekin talde-lanean aritzeko gaitasuna duen pertsona.
- Arazoak era autonomo eta malguan konpontzeko eta lanaren antolaketan elkarlanean aritzeko gai den pertsona.

Elkarrekin landuko ditugun Gaitasunak ondokoak dira:

KUDEAKETA GAITASUNAK	GAITASUN SOZIALA
<ul style="list-style-type: none"> • Arazoei konponbidea ematea • Erabakiak hartzea • Planifikatzea	<ul style="list-style-type: none"> • Rolak eta lidergoa • Taldeko lana • Komunikazioa
GAITASUN PERTSONAL ETA EMOZIONALAK	ENPRESA GAITASUNAK
<ul style="list-style-type: none"> • Pentsamendu kritikoa • Nork bere buruarengan konfiantza • Konpromisoa • Frustrazioarekiko tolerantzia	<ul style="list-style-type: none"> • Sormena • Ekimena • Arriskuak balioestea eta onartzea

2.2.2. GAITASUNAK LANDU

HELBURUA

Arlo profesionalari eta pertsonalari bideratuta lantzea gaitasun guztiak (kudeaketa-gaitasunak, sozialak, pertsonalak eta enpresa-gaitasunak).

KONTZEPTUAK

Funtsezko zortzi gaitasun landuko ditugu:

- Sormena
- Taldeko lana
- Rolak eta lidergoa
- Komunikazioa
- Erabakiak hartzea
- Nork bere buruarengan konfiantza
- Arazoei konponbidea ematea
- Frustrazioarekiko tolerantzia

1. GAITASUNA: SORMENA

Sormena ideia eta konponbide berritzaileak eta erabilgarriak sortzeko gaitasuna da; hala, eguneroko bizitzako erronkei eta arazoei aurre egiteko.

Aldaketarekin eta originaltasunarekin lotura estua du; tresna berriak sortzearekin edo beste ikuspegi batetik ikustearekin, hain zuzen ere.

Jarduera: **SORMENA ERABILIZ ARAZO BAT KONPONTZEA**

Jarduera: **SORMENA LANTZEKO ARIKETAK**

Jarduera: **SORMENA ERABILIZ ARAZO BAT KONPONTZEA**

ADINA

DBHko BIGARREN ZIKLOA ETA BATXILERGOA

DENBORA

Iraupena: 50 minutu

MATERIALA

Parte hartzaile bakoitzak papera eta arkatza beharko ditu.

GARAPENA

Ana lagun baten etxera joan zen autoz, eta hara iritsi zenean ikaratu egin zen, mutur hase-rreko zakurra ikusi baitzuen. Anaren pozerako, zakurra arbola bati lotuta zegoen, eta Ana han zegoela ohartu zenerako, kateak ez zion harenganaino iristen uzten.

Baina etxean inor ez zegoenez, Anak autorako bidea hartu zuen berriro. Iristen ari zela ezus-teko bat izan zuen: zakurra autoaren ondoan zegoen. Katea luzea zen eta zakurra autoaren bi ateetaraino iristen zen. Inguruan ez zegoen makilarik edo antzekorik, eta Anak ez zuen adorerik zakurrari aurre egiteko.

Nola lortu zuen Anak autoan sartzea, animaliak ukitu ere egin gabe?

ADINA

DBHko BIGARREN ZIKLOA ETA BATXILERGOA

DENBORA

Iraupena: 60 minutu

MATERIALA

Ez da materialik behar

GARAPENA

1. ZERTAN DIRA ANTZEKOAK?

- Txorizo-ogitarteko bat eta bolaluma urdin bat
- Egutegi bat eta motor bat
- Landa-etxe bat eta ordulari bat
- Udako pijama bat eta paella-plater bat
- Ezpain-margo bat eta tarta bat
- Hortzetako eskuila bat eta ordenagailu bat

2. NOLAKOAK OTE DIRA ETORKIZUNEAN...?

- Etxeak
- Janaria
- Autoak
- Bidaiak

3. MARRAZ ITZAZU...

- Ustekabea
- Poza
- Ikara
- Haserrea

2. GAITASUNA: TALDEKO LANA

Funtzio desberdinak eta beren artean osagarriak diren funtzioak betetzen dituzten pertsoez osatutako multzo bat da taldea; helburu komunak dituztelako daude elkarrekin eta guztiek taldekoak direlako benetako sentimendua edukitzeaz gain, badakite zenbait eginbehar dituztela.

Jarduera: **PANTOMIMA LABURRAK**

Jarduera: **PANTOMIMA LABURRAK**

ADINA

DBHko BIGARREN ZIKLOA ETA BATXILERGOA

DENBORA

Iraupena: 50- 60 minutu

MATERIALA

Partaide bakoitzak papera eta arkatza behar ditu

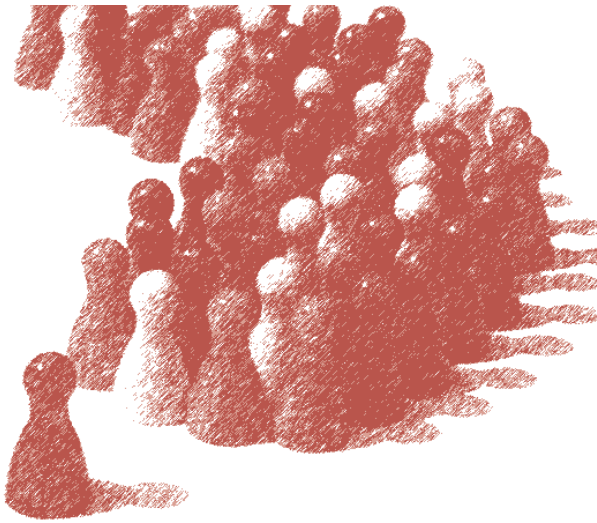
GARAPENA

- Ikasle orok pertsonaia bat asmatu behar du, nork berea (izena, lanbidea eta bizitzan duen motibazioa), eta paper batean idatzi behar du. Pertsonaiak norberarekiko ahalik eta desberdinen izan behar du.
- Azpitaldeetako parte-hartzaileek fikziozko pertsonaia horiek elkarri aurkeztu behar diote, eta, ondoren, pantomima labur bat prestatu behar dute asmatutako fikziozko pertsonaia horiek nolakoak diren adierazteko. Hogei minutuan prestatu behar dute antzezlanana.
- Azpitalde bakoitzak bost minutuko antzezlanana egingo du gainerakoen aurrean.

3. GAITASUNA: ROLAK ETA LIDERGOA

Lidergoa aurrea hartzeko, talde bat kudeatzeko, batzeko, bultzatzeko, sustatzeko, motibatzeko eta ebaluatzeko gaitasunari deitzen zaio.

Jarduera: **LIDERRAREN EZAUGARRIAK**

Jarduera: **LIDERRAREN EZAUGARRIAK**

ADINA

DBHko BIGARREN ZIKLOA ETA BATXILERGOA

DENBORA

Iraupena: 60 minutu

MATERIALA

“Pertsona lider batek dituen ezaugarriak” biltzen dituen orriaren kopia

GARAPENA

- Erabaki indibidual bat hartzen saiatuko dira parte-hartzaile guztiak, esku artean duten orrian adierazten diren jarraibideak kontuan hartuta.
- Ezaugarri horiek lehentasun-hurrenkeran jarriko dituzte; horretarako, hamar minutu inguru izango dituzte.
- Bakarkako lana amaitu ondoren, irakasleak adieraziko die talde-erabakia hartu behar dutela. Azpialde guztiek talde-erabakia idazteaz arduratuko den ordezkari bat hautatuko dute, gero hark gelaren aurrean azaltzeko.
- Azken erabakia hartu ondoren, azpialdeko ordezkariak talde-erabakiaren emaitza gelaren aurrean emango du jakitera.

LAN-ORRIA

PERTSONA LIDER BATEK DITUEN EZAUGARRIEN ZERRENDA

Argibideak:

Lider baten hamabi ezaugarri idatzi ditugu zerrenda batean. Ezaugarri horietako bakoitzean zenbaki bat jarri behar duzu. Hala, zure iritziaren arabera, ezaugarri garrantzitsuenaren ondoren 1 zenbakia jarriko duzu; 2 zenbakia bigarren ezaugarri garrantzitsuenaren ondoren, eta, horrela, 12 zenbakira arte —hau da, lider batentzat garrantzi gutxien duen ezaugarria arte—.

Ezaugarriak:	Bakarka	Taldean
A. Bilerak irauten duen denbora guztian, behar bezala bideratzen du.		
B. Adiskidetsua eta lagunartekoa da.		
C. Ideia berriak eta interesgarriak ditu; sormena du.		
D. Badaki entzuten eta gainerakoak ulertzen saiatzen da.		
E. Jarrera irmoa du eta ausarta da, ez du zalantzarik izaten.		
F. Akatsak jendaurrean onartzen ditu.		
G. Guztiek uler dezaten saiatzen da.		
H. Aukerak ematen ditu, arazoei konponbidea ematen pertsona guztiek lagun dezaten.		
I. Askotan egiten ditu goraiamenak eta oso gutxitan kritika negatiboak.		
J. Adostea gustatzen zaio.		
K. Zorrotz betetzen ditu arauak eta prozedurak.		
L. Ez du inoiz gorrotoa edo satisfakzio eza erakusten.		

4. GAITASUNA: KOMUNIKAZIOA

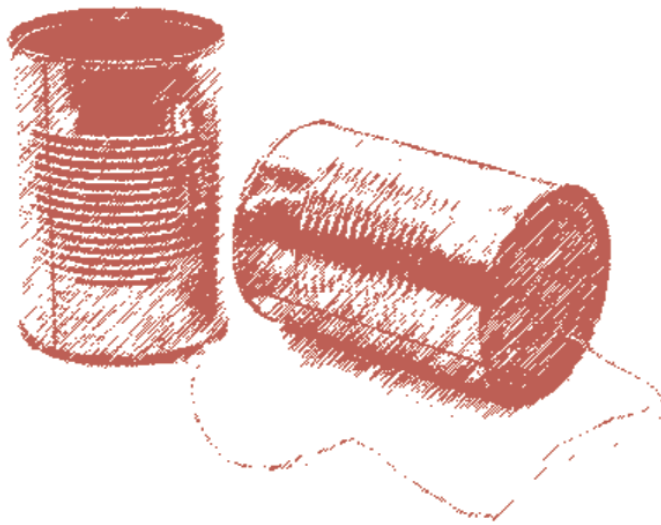
“Komunikazioa eraginkorra izan dadin, kontuan izan behar dugu guztiok ez dugula munduari buruzko ikuspegi bera, nor berea baitu; hortaz, hori dakigula, gainerako pertsonekin komunikatzeko abiapuntutzat hartu behar dugu”.

Anthony Robbin.

Ariketa: **EGUZKI EKLIPSEA**

Jarduera: **DIKTATUTAKO MARRAZKIA**

Jarduera: **INFORMAZIO-GALERA**

Ariketa: **EGUZKI EKLIPSEA**

Koronelak komandante laguntzaileari:

“Bihar goizeko bederatzietan, eguzki-eklipsea izango da, eta halakoak ez dira egunero gertatzen. Gizon eta emakume guztiak patioa joango dira, kirola egiteko arropa soinean daramatela. Nik neuk azalduko diet fenomenoaren nondik norakoak. Euria egiten badu, ezer ikusiko ez denez, gimnastikako aretora joango dira”.

Komandanteak kapitainari

“Koronelak agindu du bihar goizeko bederatzietan, eguzki-eklipsea patioan. Euria egiten badu, eklipsea gimnastikako aretoan izango da eta kirola egiteko arropa soinean. Halakoak ez dira egunero gertatzen”.

Kapitainak tenienteari:

“Koronelak agindu du, kirola egiteko arropa soinean daramazuela, bihar bederatzietan, eguzki-eklipsearen inaugurazioa gimnastikako aretoan euria egiten badu, eta halakoak ez dira egunero izaten”.

Tenienteak sarjentuari:

“Bihar, bederatzietan, koronelak, kirola egiteko arropa soinean daramala, eta halakoak ez dira egunero gertatzen, eguzkiaren eklipsea eragingo du gimnastikako aretoan eguraldi ona egiten badu, eta patioan euria egiten badu”.

Sarjentuak kaboari:

“Bihar bederatzietan, koronelak eragingo duen eklipsea kirola egiteko arropa soinean daramala, eguzkiarengatik izango da. Euria egiten badu gimnastikako aretoan, eta ez egunero gertatzen, bilera orokorra patioan”.

Soldaduek atera zuten ondorioa:

“Dirudienez, bihar euria egiten badu, koronelak eguzkiaren eklipsea eragingo du gimnastikako aretoan. Lastima halakoak ez diren egunero gertatzen!”.

Jarduera: **MARRAZKIA DIKTATZEA**

ADINA

DENAK

DENBORA

Iraupena: 40 minutu gutxi gorabehera.

MATERIALA

Mezua idatzita duen papera.

GARAPENA

- Taldea bikoteka banatuko da eta bikote bakoitza bizkarra bizkarrari emanda jarriko da elkar ukitu gabe.
- Irakasleak bikote bakoitzeko kide bati marrazki bat emango dio. Marrazkia berbera izango da bikote guztientzat.
- Marrazkia ikusten ari den pertsonak (bikote bakoitzeko batek) beste kideari marrazkia diktatuko dio. Entzuten ari den ikasleak ezin du hitz egin, galdetu edo ezer iradoki.
- Bikote guztiek amaitu ondoren eta marrazki originalei begiratu gabe, atzera marrazki bera diktatuko da baina arauak aldatuz. Bigarren saiakera honetan, galderak egin daitezke eta, gainera, marrazkiari buruzko azalpenak aurpegira begiratu emango dira.
- Bi saiakeretan egindako marrazkiak alderatuko dira: alde batetik, bizkarra bizkarrari emanda eta noranzko bakarreko komunikazioa erabiliz egindakoa eta, bestetik, aurrez aurre, biko noranzkoa erabiliz egindakoa.

Jarduera: **INFORMAZIO GALERA**

ADINA

DBHko BIGARREN ZIKLOA ETA BATXILERGOA

DENBORA

Iraupena: 30 minutu gutxi gorabehera.

MATERIALA

Mezua idatzita duen papera.

GARAPENA

- 8 pertsona boluntario zenbakituko dira eta denak, lehenengoa izan ezin, klasetik aterako dira. Gainerakoek behatzaile lanak egingo dituzte.
- Behatzaileek informazioaren transmisioan gertatu diren aldaketa guztiak idatziz jasoko dituzte.
- Jarduera amaitzean behatzaileek, irakasleak hasieran emandako mezuak eta transmititu den azkenak antzekotasunik ba ote duten azalduko dute.

5. GAITASUNA: ERABAKIAK HARTZEA

Erabakiak hartzea prozesu bat da, bizitzaren hainbat egoerari irtenbidea emateko aukera edo moduen artean egiten den hautaketa; eguneroko bizitzako egoera horiek arlo askotan gerta daitezke: lanean, familian, sentimenduen arloan, enpresan, etab.; hau da, une oro hartzen dira erabakiak eta horien arteko desberdintasuna hau da: erabakiak hartzerainoko prozesua edo modua.

Jarduera: **NASA**

ADINA

DBHko BIGARREN ZIKLOA ETA BATXILERGOA

DENBORA

Iraupena: 30 minutu

MATERIALA

ERANTZUNEN ORRIA

GARAPENA

- Arazo tekniko bat duten 5 astronauta espazio-ontzi inudetik 300 kilometrora ilargiratu dira, Ilargiaren aurpegi argizatuan. Bizirik jarraitu ahal izateko espazio-ontzi inudera iritsi behar dute oinez. Ilargiratzean tresneria gehiena hondatu egin zen. Gauza hauek bakarrik geratu dira onik:
  - 1 pospolo-kaxa
  - 1 poto janari kontzentratu
  - 20 metro nylon-soka
  - Zetazko jausgailua (30 metro koadro)
  - 1 su txiki eramangarri
  - 2 pistola (7,65 Mm)
  - 1 poto esne-hauts
  - 2 oxigeno-bonbona (50 litrokoak)
  - 1 izarren mapa (ilargiko konstelazioa)
  - 1 poto pneumatikoa, CO2 botilak dituena
  - 1 iparrorratz magnetiko
  - 20 litro ur
  - Seinaleak egiteko bengalak (hutsean erretzen dira)
  - 1 lehen sorospenetarako botika-kutxa
  - 1 eguzki-energiatz dabilen irrati-hargailu eta -igorgailu.

6. GAITASUNA: NORK BERE BURUARENGAN KONFIANTZA

“Autoestimua” bizitzaren joanean izandako sentipenak eta esperientziak oinarri hartuta, nork bere buruari buruz egiten duen balorazioari esan zaio.

Jarduera: **NOR DA NOR**

Jarduera: **NOR DA NOR**

ADINA

DBHko BIGARREN ZIKLOA ETA BATXILERGOA

DENBORA

Iraupena: 30 minutu gutxi gorabehera.

MATERIALA

KAXA BAT

GARAPENA

- Pertsona boluntario batek irakasleak erakusten dion kaxan ikusten duena deskribatu behar du, adjektiboak erabiliz.
- Denbora utziko da taldeak nor den asma dezan.

7. GAITASUNA: ARAZOEI KONPONBIDEA EMATEA

Arazo orotan dago bateraezintasunen bat. Esate baterako, neskato batek eta mutiko batek jostailu berbera nahi dute; edo pertsonaren batek ondo pasatzeko zerbait egin nahi du eta lan edo ikasi egin behar du....

Gatazkak ezinbestekoak dira pertsonak eta taldeak heldutasunera iritsiko badira. Gatazkak ez dira kaltegarriak edo txarrak, onak edo txarrak direnak gatazka horiek konpontzeko moduak dira.

Jarduera: **ARAZO BAT DAUKAGU**

Jarduera: **ARAZO BAT DAKAGU**

ADINA

DBHko BIGARREN ZIKLOA ETA BATXILERGOA

DENBORA

Iraupena: 50-60 minutu gutxi gorabehera

MATERIALA

Paper-tira solteak taldeko parte-hartzaile guztientzat, eta horietan azaroari buruzko datu 1 edo 2 idatzita.

Arazoaren fotokopia.

GARAPENA

- Arazo bati buruzko hainbat datu banatuko ditugu, eta zuen eginbeharra alderdi guztiak aztertzea eta eskatzen zaizkizuen konponbideak ematea da (erantzun zehatzak nahi ditugu).

ARAZOA

Azalpenik ez duen hilketa bat gertatu da. Zenbait pistek heriotza argitzen lagun diezagukete. Poliziak laguntza eskatu dizue kasua argitzeko.

Taldeak argitu behar du:

- Hiltzailearen izena.
- Arma.
- Heriotzaren ordua.
- Lekua.
- Zergatia.

8. GAITASUNA: FRUSTRAZIOAREKIKO TOLERANTZIA

Asmo bat, desio bat, proiektu bat edo ilusio bat betetzen ez denean sortzen den egoera eta/edo bizipen emozionala da frustrazioa.

Gaitasun hau ezinbestekoa da pertsonak maila pertsonal zein profesionalean egoki garatzeko. Hori dela eta, proposatu diren jardueretan eta taldeka lan egin behar denetan, gaitasun hau landuko dugu.

2.2.3. NORBERAREN GAITASUN PROFILA

Jarduera: **AZTERTU ZURE ALDERDI INDARTSUAK**

Nahitaezkoa da gaitasunak identifikatzen ahalegintzea. Hartara, objektiboki zehaztu ahal izango da lan-merkatuaren barruan zein lanpostutara jo daitekeen, bai eta HELBURU PROFESIONALA lortzeko zein gaitasun ikasi edo barneratu behar diren ere.

Zerrenda honetan zure izaera ondoen azaltzen duten adjektiboak aurki ditzakezu eta horrela, hurrengo taulan, zure alderdi indartsuak eta ahulak idatz ditzakezu.

Onarkorra	Ekintzailea	Asertiboa	Eskuzabala
Moldaerraza	Traturako erraza	Zorrotza/Methodikoa	Aldakorra
Balio anitzekoa	Mendekoa	Elkarrizketatzailea	Independentea
Inplikatua	Autonomoa	Adoretsua	Saiatua
Ausarta	Sormenduna	Lotsatia	Txukuna
Lagunartekoa	Alaia	Optimista	Eraginkorra
Gogoetatsua	Behatzailea	Zuzena	Artetsua
Dudatsua	Indartsua	Ahula	Espontaneoa

IDATZI ZURE ALDERDI INDARTSUAK	IDATZI ZURE ALDERDI AHULAK

Proiektu guztiek ideia on bat izaten dute abiapuntu. Baina askotan ez dugu jakiten nola asmatu ideia hori. Jarrera behatzailea eta sortzailea izanez gero, gure inguruaren berri izan dezakegu eta, beraz, baita zer aukera dauden ere. Mundua aldatuz doa, eta sor daitezkeen egoera berriei erantzunak emateko pistak aurki ditzakegu, jarrera horri esker.

Ezinbestekoa da, beraz, zer egin nahi dugun jakitea eta egin nahi dugun hori egin ote daitekeen jakitea. Gure ideiak ondorengo baldintzak bete behar ditu.

1. Ahalik eta jende gehien erakarri behar du.
2. Arazoren baten konponbidea izan behar du.

3.1. IDEIA BAT DAUKAGU!

- Eguneroko bizitzan aurkitzen ditugun **arazo** askoren ondorio dira ideia asko:
  - Supermerkatu handietan haurtzaindegiak eskaintzea
  - Haurrak eskolara eraman eta ekartzea
  - Jabeak lanean diren bitartean txakurrak ateratzea
  - Etxetik mugitu ezin duten pertsonei asistentzia-laguntza ematea
  - Jantzi distiratsuak, txirrindularientzat
- Bestalde, pertsonek egunero dituzten **desioak** ere izan ohi dira ideien abiapuntu. Beharrak ez bezala, desioak ez dira ezinbestekoak bizitzeko. Esate baterako:
  - Estetikarekiko kezka produktu berriak sortzea ekarri du: *coca cola light*, koloretako tiritak, etab.
  - Ingurumenarekiko kontzientzia handitu izanak zenbait enpresa-mota berri sortzea eragin du: mezuak bizikletaz banatzeko enpresak, pestizidarik gabeko nekazaritzarako produktu berriak...

IDEIAK SORTZEKO MODU BAT: “IDEIA JASA” “BRAINSTORMING”

Jende multzo bat bildu eta oso denbora-tarte laburrean ahal beste ideia sortzeko modu bat da. Prozesu horretan ez dira aztertzen ideia horiek, eta ez dira kritikatzeko besteen proposamenak. Era guztietako ideiak onartzen dira; zenbat eta gehiago, hobe.

Idatzi egiten dira denbora-tarte batean taldekideei bururatzen zaizkien ideia guztiak. Gero, ideia bakoitza aztertzen da, argitzeko eta kategoriaka banatzeko. Azkenik, bozketa egiten da, eta emaitza taldearentzat onenak diren ideien zerrenda izaten da.

1. ARIKETA: “GURE IDEIA”

→ Gure ideia hau da:

→ Ideiaren zergatia, arrazoa hau da:

→ Honako hau lortu nahi dugu:

3.2. ZEIN DA GURE NEGOZIOA?

Idea erabaki ostean, aurrera egiteko aukerarik ba ote duen aztertu beharra dago. Horretarako, gure errealitatea eta ingurunea ikertu eta aztertu behar ditugu; garatu nahi dugun negozioaren ingurunea. Merkatua aztertu behar dugu, ahalik eta ondoen.

Gure asmakizunak pertsona jakin batzuen beharrei erantzuna eman behar die: gure asmakizunak haien beharrak asetu behar ditu.

Gure produktuak/zerbitzuak asetzen dituen beharrei erreparatu behar diegu (janzkera, elikadura, aisialdia, etab.), produktua nori zuzenduko diogun eta zergatik.

Gure produktu/zerbitzuarekin asetu nahi dugun talde zehatzari “publiko objektiboa” deituko diogu. Publiko objektiboa, besteak beste, adinaren, sexuaren, soldataren eta ikasketa mailaren arabera antola dezakegu.

Esate baterako, bizarra ongi moztuta izateko beharra asetu nahi duen produktuaren publiko objektiboa 14 urtetik gorako gizonezkoen multzoa da.

Merkatuaren ikerketa egiteko moduetako bat **Inkestak** dira. Inkesten bidez, gure produktuaren hartzaileen lagin bat erabiltzen da gure asmakizunak benetan asetzen dituen edo ez frogatzeko.

Lanabes honek **Galdeketak** baliatzen ditu informazio-iturri nagusi gisara. Galdeketen bitartez, inkesta beteko duten pertsonak erantzunak orrian idatz ditzake bere kabuz.

Oso garrantzitsua da ikertzaileak bakarrik ezinbestekoa den informazioa eskaintzea, galderak ulertzeko gutxienezkoa den informazioa, hain zuzen ere. Oso garrantzitsua da ikerketaren helburua zein den zehaztea.

Inkesta egiterakoan, zenbait konturi buruz erabaki behar da:

- Nori egin behar diot inkesta? Emakumeei, gizonei, zer adin duten...
- Zenbat inkesta egin behar ditut, datuak fidagarriak izan daitezten.
- Noiz eta non egingo ditut? Data eta toki aproposenak zein diren zehaztut.

Galdera-sorta eraginkorra eta erabilgarria izan dadin, hura prestatzerakoan alderdi hauek zaindu:

1. Galdera gutxi (ez 30 baino gehiago).
2. Galdera itxiak eta zenbakizkoak, hobe.
3. Galderak hizkera bakunez idatzi.
4. Galdera zehatzak egin.
5. Galderak modu neutroan egin.
6. Galdera irekietan, ez eman hautazko aukerarik.
7. Ez egin oroitzeko ahalegin handia eskatzen duen galderarik.
8. Ez egin fitxategiak begiratzeko behar duen galderarik.
9. Ez egin zenbakizko kalkulu konplexuak egitera behartzen duen galderarik.
10. Ez egin zuhurtziarik gabeko galderarik.
11. Galderak zuzenean eta modu pertsonalean egin.
12. Galderak ez diezaiela aurreiritzik sortu inkestatuei.
13. Ideia bakar batera mugatutako galderak egin.
14. Ez egin emozio-karga handiko galdera baldintzatzailek.

GALDERA SORTA BATEK IZAN DITZAKEEN GALDERA MOTAK

• Galdera itxiak:

- Atsegin al duzu hondartza? a. bai b. ez
- Oporrak non igaro nahi izaten dituzu?
a. Hondartzan b. Mendian c. Beste nonbait

• Galdera irekiak:

- Zergatik atsegin duzu oporretan hondartzara joatea?

ADIBIDEZ:

- Produktu honek erantzuten al dio zuk daukazu beharren bati? Zer beharri erantzuten dio?
- Produktu honetako zerk erakartzen zaitu?
- Zure ustez, zer alde on ditu lehiakideen produktuekin alderatuz?
- Erosiko al zenuke produktu hau?
  - Bai; zergatik?
  - Ez; zergatik?

Nork erabiliko luke produktu hau?

Zer maiztasunez?

2. ARIKETA: "INKESTA"

→ Zehaztu zure produktuaren eroslearen profila.

→ Egin inkesta bat, aurreko ariketan garatu duzun ideiak arrakastarik izango ote duen jakiteko.

3.3. PREZIOA

Produktua/zerbitzua sortu ondoren, hura erosi nahi dutenek zenbat ordaindu beharko duten pentsatu behar dugu. Horretarako, bereziki ondorengo alderdiak izan behar ditugu kontuan:

1. Zenbat kostako zaigun guri produktua/zerbitzua egitea
2. Produktua salduta, lortu nahi dugun etekina
3. Lehiakideek sortutako produktu/zerbitzuek balio dutena
4. Produktu/zerbitzuaren kalitatea
5. Produktua sustatzeko erabiliko dudan modua
6. Produktua banatzeko modua

PREZIOA = KOSTUAK + MOZKINAK

3. ARIKETA: "PREZIOA"

→ Pentsa ezazu erosleei saldu nahi diezun produktu/zerbitzuaren prezioa zenbatekoa izango den. Lehiakideen produktuen prezioarekin alderatu aldizkarietan, interneten... begiratu.

3.4. BANAKETA

Produktua edo zerbitzua kontsumitzaileengana helarazteko erabiltzen dutan modua da. Horregatik, negozioa martxan jartzeko, garrantzitsua da banaketari buruzko hainbat alderdiri buruz hausnartzea: zuzenean salduko dutan, saltokiren bat izango dutan, garraiatu beharko dutan eta abar. Alderdi horiek zehaztuz, BANAKETA BIDEA nolakoa izango den finkatuko dugu.

BANAKETA BIDE MODUAK

- **ZUZENEKO BIDEA:** produktua edo zerbitzua ekoizten edo lantzen duenak zuzenean ematen dio kontsumitzaileari, bitartekaririk gabe.
- **ZEHARKAKO BIDEA:** bitartekari batzuk daude hornitzailearen eta erabiltzailearen edo kontsumitzailearen artean.

SALMENTA OSTEKO zerbitzua gure produktuari kalitatea gehitzeko modu bat da. Horren bitartez, bezeroak gustura izango dira produktua edo zerbitzua eskaini ondoren, arreta etengabea eskainiko baitiegu.

3.5. PUBLIZITATEA

Jendeak gure produktua/zerbitzua ezagutzea eta erostea nahi dugu. Horretarako, publizitatea egin behar diogu. Publizitatearen helburua kontsumitzaileari gure produktua/zerbitzua erosiz gero izango dituen abantailen berri ematea da. Horrez gain, gure produktua beste produktuekin alderatu behar dugu. Kontsumitzaileek gure produktua/zerbitzua eskatzea lortu behar dugu eta bestelako produktuak eskatuko balituzte, haien nahiak edo beharrak aldatzea.

PUBLIZITATEAREN OSAGIAK hauek dira:

- **MUSIKA:** ikusizko mezua eta musikaren bidezkoa osagarriak izan daitezke edo independenteak.
- **PERTSONAIK:** kontsumitzailearekin identifikatzea; ezarri nahi diren gizarte-nolakotasunak nabarmentzen dira (jokabide-ereduak, jomugak...).
- **KOLOREA:** zirrara sorrarazi nahi da, arreta bereganatzeko.
  - **Horia:** arrakasta, lorpenak, dirua, alaitasuna, dinamismoa.
  - **Gorria:** gaztetasuna, grina, dinamismoa, sumina.
  - **Berdea:** natura, freskotasuna, oreka.
  - **Urdina:** freskotasuna, argitasuna, arintasuna, baretasuna.
  - **Zuria:** garbitasuna, purutasuna, neurritasuna, argitasuna.
  - **Beltza:** dotorezia, sofistikaioa, gartxutasuna, luxua, misterioa.
- **GIROA**
- **SLOGANA:** ahozko mezuaren muina laburbiltzen du, eta ikuslearen/entzulearen oroimenean finkatzen da.
- **MARKA**
- **PRODUKTUA**

IRAGARKI ERAGINKORRAREN FASEAK: AINE

- **Arreta:** kontsumitzaile potentzialaren arreta piztu
- **Interesa:** kontsumitzaile potentzialari asmakizunarekiko edo produktuarekiko/zerbitzuarekiko interesa sorrarazi
- **Nahia:** kontsumitzeko nahia eta beharra eragin
- **Ekintza:** erosaraz

PUBLIZITATE MOTAK

Lotu publizitate mota bakoitza dagozkion ezaugarriekin:

☐ Irratia	☐ Garestiena
☐ Telebista	☐ Eraginkorrena
☐ Web orriak, blogak, etab.	☐ Eragin handiena duena
☐ Panelak	☐ Merkeena
☐ Postontzien bidezkoa	☐ Informazio oparoena eta zehatzena
☐ Egunkari eta aldizkarietako iragarkiak	☐ Oso erabilia

4. ARIKETA : “IRAGARKIA”

→ Jasotako informazioa erabiliz, talde guztiek iragarki bana asmatu beharko du (paperean edo kartoi mehean).

3.6. ANTOLAKETA

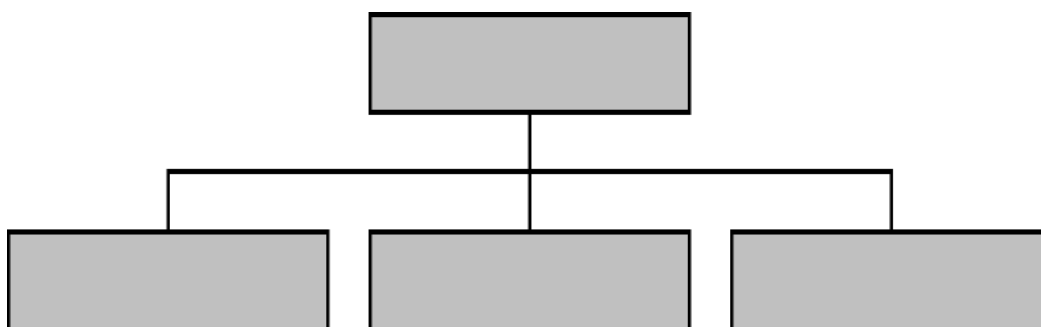
Enpresa nola antolatu pentsatu behar dugu. Horretarako, ezinbesteko jarraibide batzuk aztertu behar ditugu:

- Zer zeregin hartuko dituen bere gain enpresariak, zer zeregin langileek eta zer zeregin bideratuko den azpikontraten bidez.
- Zenbat langilek egingo duten lan enpresan, eta zer zeregin izango duen horietako bakoitzak.

- Zer modutan hautatu gure enpresako langileak: aldi baterako laneko enpresen bidez, aholkularitzen bidez, negozio-eskolen bidez, pertsona ezagunak aukeratuz...

3.6.1. ORGANIGRAMA

Enpresa edo erakunde baten antolaketa-egituraren adierazpen grafikoa da. Sailen bidezko egitura erakusten du eta, zenbaitetan, baita sail horiek zein pertsonak zuzentzen dituzten ere. Erakundearen indarrean diren hierarkia- eta eskumen-harremanen eskema egiten du.

3.6.2. LAN KONTRATUAK

Enpresariaren eta langilearen arteko hitzarmena da. Hitzarmen horren bidez, langileak enpresariaren kontura eta haren zuzendaritzapean zerbitzu jakin batzuk egiteko betebeharra hartzen du, ordainsari baten truke.

NORK SINA DEZAKE KONTRATU BAT?

SINA DEZAKETE

- Adin nagusiko pertsonak (18 urtez gorakoek).
- 18 urtez beherakoa izanik, legalki emantzipatuak direnek.
- 16 urtetik 18ra bitartekoek, gurasoen edo ardurapean dituztenen baimena badute. Beren kabuz bizi badira, gurasoen edo tutoreen baimen esplizitua badute.
- Atzerriko pertsonak, ezar dakiekeen legediaren arabera.

IRAUPENA

Lan-kontratu bat mugagabea (finkoa) edo iraupen jakin batekoa (aldi baterako) izan daiteke.

Hasiera batean, lan-kontratu oro mugagabea eta lanaldi osokoa da, lan-kontratuan kontrakorik esaten ez bada.

Aldi baterako kontratu mota bakoitza arautzen duten arauak ezartzen dute zein den kontratuaren gutxieneko iraupena, eta zein gehienezkoa.

LANGILEAREN ESKUBIDEAK

- Lanaldian zehar lan eraginkorra egiten jarduteko.
- Lanbide-sustapenerako, eta prestakuntza jasotzeko.
- Lanpostuak eskuratzeko diskriminatua ez izateko.
- Osotasun fisikorako eta intimitaterako.
- Itundutako soldataren ordainketa garaiz jasotzeko.
- Lan-kontratuan ezartzen diren gainerako eskubideak ere baditu.

LANGILEAREN BETEBEHARRAK

- Lanpostuaren berezko betebeharrak fede onez eta arduraz jokatzeko printzipioen arabera betetzea.
- Laneko segurtasun- eta higie-neurriak betetzea.
- Enpresariak/ek duen/duten zuzendaritza-funtzioaren baitan emandako aginduak eta instrukzioak betetzea.
- Enpresarekin lehiatuz, haren lan-jarduera bera ez egitea.
- Produktibitatea hobetzen laguntzea.
- Lan-kontratuan zehazten diren gainerako betebeharrak.

KONTRATU MOTAK

- Kontratu mugagabea
- Lanaldi partzialeko kontratua
- Obra edo zerbitzuko kontratua
- Heziketa-kontratuak
  - Prestakuntzako kontratua
  - Praktika aldiko kontratua
- Txada-kontratua
- Bitarteko kontratua
- Behin-behineko kontratua

3.6.3. FORMA JURIDIKOA

Forma juridiko egokia zein den erabakitzeko, aurrez oso argi izan behar dira irizpideak. Lehenik eta behin, elkarte bat eratu behar dugun ala banakako enpresari gisa jokatuko dugun erabaki behar dugu. Erabaki hori zenbait elementu baldintzatzen dute. Hauek dira elementu horiek:

- Proiektuak zenbat sustatzaile dituen.
- Enpresak zer jarduera-mota dituen.
- Beste pertsona batzuekiko erantzukizunaren muga.
- Alderdi fiskalak.
- Jarduerari ekiteko behar den kapitala.

Ondorengo taulan forma juridiko posibleak ikus ahal izango dituzue (iturria: Estatuaren administrazio orokorra).

NORTASUNA	FORMA		BAZKIDE KOPURUA
PERSONAS FÍSICAS	BANAKO ENPRESARIA		1
	ONDASUN ERKIDEGOA		Gutxienez 2
	SOZIJETATE ZIBILA		Gutxienez 2
PERSONAS JURÍDICAS	SOCIEDADES MERCANTILES	SOZIJETATE KOLEKTIBOA	Gutxienez 2
		ERANTZUKIZUN MUGATUKO SOZIJETATEA	Gutxienez 1
		SOZIJETATE ANONIMOA	Gutxienez 1
		AKZIOEN BIDEZKO SOZIJETATE KOMANDITARIOA	Gutxienez 2
		SOZIJETATE KOMANDITARIO BAKUN	Gutxienez 2
	SOCIEDADES MERCANTILES ESPECIALES	LAN SOZIJETATEA	Gutxienez 3
		KOOPERATIBA SOZIJETATEA	Gutxienez 3
		ELKARREN BERMERAKO SOZIJETATEA	Gutxienez 150
		ARRISKU KAPITALEKO ENTITATEAK	Admin. kontseilua: Gutxienez 3
		EKONOMIA INTERESEKO TALDEA	Gutxienez 2
		BALORE INBERTSIOKO SOZIJETATEA	

3.7. FINANTZA PLANA

Finantza-planek enpresaren elementu ekonomiko guztiak hartzen dituzte aintzat: sarrerak, gastuak, kobrantzak, ordainketak, emaitzak...

Hauek dira kontuan hartu beharreko arlo nagusiak:

1. **Finantziazioa. Inbertsio-planaren** bidez aztertzen da, eta abian jartzeko, jarduera gauzatzeko eta epe motz eta erdira inbertsioak egiteko behar den guztia aurreikusten da.
2. **Emaitzen kontuak** elementu hauek aztertzen ditu: sarrerak, gastuak, emaitzak eta, emaitzen ondorioz, zenbaterainoko auto-finantziatorako gaitasuna duen.
3. **Diruzaintza-planaren** bidez diruzaintza aztertzen da; hau da, diru-sarrerak (kobrantzak) eta diru-irteerak (ordainketak) noiz egiten diren ikusten da; modu horretan, badakigu zenbat diru daukagun.
4. Aurreko guztia bilduz, **balantzea** egiten dugu.

3.7.1. HASIERAKO INBERTSIOAK ETA FINANTZIAZIOA

Hasierako inbertsio- eta finantziatio-planak helburu hau du: enpresa abiarazi aurretik zer inbertsio behar diren, eta inbertsio horiek finantzatzeko zer baliabide iraunkor eskuratzea espero den.

Hauek osatzen dituzte finantza-beharrak:

- Hastapen-gastuak: baimenak, jarduera-lizentziak, ekonomia-jardueren gaineko zergan alta hartzea eta, hala dagokionean, gizarte segurantzari langile autonomoen eta merkataritza-sozietateen alta egitea, maileguak gauzatzeko gastuak, aholkularitza-gastuak...
- Inbertsioak: ibilgetua (lur sailak eta/edo lokalak, lokalak edo lur sailak egokitzea, eta lehenengoz erostea produktuak, makinak, lanabesak, tresneria, ordenagailuak eta abar).
- Jarduerari ekiteko behar den hasierako saldoa.
- Produktuak (hasierako izakinak) erosteko behar den hasierako dirua.

BALIABIDE EKONOMIKOAK hauek dira:

- Akziodunen edo bazkideen beren ekarpenen bidezko baliabideak: kapital soziala.
- Besteren baliabideak: kreditu-entitateen bidez eskuratutako maileguak.
- Laguntzak eta diru-laguntza publikoak.

Egin beharreko inbertsioen guztizko zenbatekoaren parekoa izan behar du lortu beharreko finantziatioak. Horrexegatik, ahalik eta zehatzen zehaztu behar da inbertsioaren zenbatekoa, hortik behar dugun finantziatioa (dirua) zenbatekoa den ikusteko.

FINANTZIAZIOA lortzeko bide hauek erabil daitezke:

- **Epe luzerako** banku-mailegua. Eskatutako kapitala finantza-entitate batek ematen dio eskatzaileari. Zehaztutako epean eta ezarritako interesekin itzuli beharko dio gero eskatzaileak.
- **Epe motz edo erdirako maileguez edo kreditu-kontuaren bidez.** Banketxeak enpresaren esku-ra jartzen du saldo bat, eta beharra dagoen neurrian joan daiteke erabiltzen.
- **Leasing:** erosteko aukera ematen duen alokairua da. Ekipamenduak edo ondasun higiezinak finantzatzeko erabili ohi da.
- **Kapital sozialari egindako ekarpenak.** Bazkideen ekarpenak behar-beharrezkoak dira, gehiago edo gutxiago, nahiz eta beste finantziazio-bide batzuk ere egon.
- **Auto-finantziazioa:** enpresak finantziaziorako gordetako irabaziak.
- **Diru-laguntza ofizialak:** administrazio publikoetatik eskuratzen direnak.

Kontabilitateari dagokionez, berriz, kontzeptu hauek izan behar dira kontuan:

- **Garraiorako elementuak:** era guztietako ibilgailuak.
- **Ekipamendu informatikoa.**
- **Eraketa-gastuak:** notariotzako gastuak, merkataritza-eroldan izena emateko gastuak eta abar.
- **Hastapen-gastuak:** enpresak bere jarduerari ekiteko behar adinakoak.
- **Finantza-ibilgetua:** abalak, bermeak, fidantzak eta abar.
- **Ibilgetu ez-materiala:** ekonomikoki baloragarriak diren eskubideez osatutako ondare-elementu ukiezinak.
- **Instalazio teknikoak:** ekoizpen-prozesuko erabilera espezializatuko unitate konplexua; esate baterako, eraikinak, makinak, materiala eta abar.
- **Makinak.**
- **Altzariak:** altzariak eta bulegoko materiala eta ekipamendua, informatikako ekipamendua eta gainerako multzo elektronikoak salbu.
- **Tresneria:** autonomoki edo makinekin batera erabil daitezkeen tresnen multzoa.

INBERTSIO PLAN BATEN ADIBIDEA

	2007. urtea
Garraiorako elementuak	5.000 €
Ekipamendu informatikoa	3.000 €
Eraketa-gastuak	860 €
Hastapen-gastuak	7.100 €
Finantza-ibilgetua	1.200 €
Ibilgetu ez-materiala	1.000 €
Instalazioak	
Makinak	
Altzariak	2.000 €
Bulegoak edo lokalak	
Lur sailak	
Tresneria	
GUZTIRA	20.160 €

3.7.2. EMAITZEN KONTUA

Aurreikusitako sarreren zenbatekoari gastu aldakorren eta finkoen zenbatekoa kenduz ateratzen den emaitza erakusten digu. Epe erdi eta luzean lortu nahi ditugun emaitzak adierazten ditu.

- **SARRERAK:** salmenten bidezkoak eta enpresak izan ditzakeen bestelako sarrerak. Ez du zertan diruak sartu behar; beharbada bi hilabete barru ordainduko digute.
- **GASTUAK:** erosketak, eta enpresaren jarduerarako behar diren beste zenbait gastu. Ez du zertan diruak atera behar; beharbada, ez dugu ordainduko bi hilabete igaro arte.
- **KOSTU FINKOAK edo EGITURAZKOAK:** gure jardueraren bolumenarekin zerikusirik ez duten gastuak dira; esate baterako, pertsonal-gastuak, publizitate-gastuak, alokairu-gastuak...

- **KOSTU ALDAKORRAK edo JARDUERARENAK:** zuzenean gure jarduerarekin lotutako gastuak dira, eta haren arabera aldatzen dira; esate baterako, ekoizpenerako eskulangileak, azpikontrata, garraio-gastuak eta salgaienak, eta abar
- **MARJINA GORDINA:** salmenten zenbatekoaren (ekoizpena, sarrerak) eta kostu aldakorren arteko aldea.
- **ERRENTAGARRITASUN ATALASEA:** salmenta kopuru jakin bat da, sarrerak kostu guztien berdina —hau da, kostu finkoen eta ekoizpeneko kostu aldakorren baturaren parekoak— izatea eragiten duena. Bolumen horretatik gora, enpresak irabaziak izango ditu.

Garrantzitsua da izango ditugun sarreren eta kostu aldakorren ahalik eta aurreikuspen zehatzena egitea. Horretarako, kalkulu hauek egin behar dira:

- merkaturatuko ditugun produktuen eta zerbitzuen zerrenda egin
- produktu edo zerbitzu bakoitzaren prezioa kalkulatu
- produktu edo zerbitzu bakoitzean esku hartzen duten gastu aldakorrak zenbatekoak izango diren kalkulatu
- urte bakoitzean produktu/zerbitzu bakoitzeko zenbat unitate saltzea espero dugun aurreikusi
- urteko sarrerak kalkulatu
- marjina kalkulatu, sarrerei kostu aldakorrak kenduz

3.7.3. DIRUZAINNTZA PLANA

Plan honen bidez, enpresak duen likidezia aztertzen dugu; hau da, beste pertsona batzuei egin beharreko ordainketei aurre egiteko gaitasuna. Modu horretan, izan ditzakegun finantziazio-beharrei aurre har diezaikegu.

Diruzaintza-plana oso erabilgarria da kutzako sarrerak eta irteerak zehazten laguntzeko eta likidezia planifikatzeko. Garrantzitsua da sarrera eta kobrantza bereiztea, bai eta gastua eta ordainketa bereiztea ere.

- **KOBRANTZAK:** enpresako kontuetan egiten diren diru-sarrerak (saldu genuen produktua edo zerbitzua kobratzen da).
- **ORDAINKETAK:** enpresako kontuetako diru-irteerak (erosi duguna ordaintzen dugu).

Gerta daiteke sarrera kontabilizatzea, eta gero sekula ez kobratzea; esate baterako, bezeroa berankorra denean eta ordaintzen ez duenean. Eta alderantziz, sarrera ez den diru bat kobra dezakegu; adibidez, bezero batek faktura bat BEZa barne ordaintzen digunean, likidezia jaso arren, ezin dugu gure dirutzat jo zergari dagokion zatia (Ogasunarentzat baita).

Arrazoiketa bera egin genezake gastuaren eta ordainketaren artean ere. Gastua betebeharra sortzen denean (hornitzaile batekin, Ogasunarekin...) egiten da; ordainketa, berriz, kutzako irteera gertatzen denean gauzatzen da.

3.7.4. BALANTZEA

Balantzea enpresak une jakin batean duen egoera ekonomiko-finantzarioaren isla da; izan ere, zer duen (bere eskubideak edo aktiboa) eta zer zor duen (bere betebeharrak edo pasiboa) zehazten du. Data jakin batean enpresak zer ondare-egoera duen adierazten du. Bi atal ditu:

- **AKTIBOA:** enpresaren ondasunek eta eskubideek osatzen dute; ondasunak eta inbertsioak duten likidezia-mailaren arabera hurrenkeran adierazten ditu (hau da, eskubide horiek diru bihurtzeko erraztasun-mailaren arabera).
- **PASIBOA:** enpresaren betebeharrak adierazten ditu; hau da, betebeharrak aktiboan islatutako inbertsioen finantziario-iturriak. Itzulketa egiteko dugun exigentzia-mailaren —hau da, itzultzeko dugun epearen— arabera hurrenkeran adierazten dira.

5. ARIKETA: TABUA

Ikastaldea lau taldetan banatu, txandaka jolas dezaten. Irakasleak 9 txartel izango ditu, eta txartel bakoitzean letra larriz ageriko da asmatu beharreko hitza, eta letra xehez, berriz, hura deskribatzerakoan erabili ezinako 3 hitz. Irakasleak taldekide bati eman behar dio txartela txanda bakoitzean. Txartela jasotzen duenak irakurri egin behar du, eta letra larriz idatzitako hitza taldekideei zein den azaltzen saiatu behar du, beste hitzak aipatu gabe.

Azaldu:

SARRERA

Hauek aipatu gabe:

- kobratu
- soldata
- dirua

Azaldu:

GASTU FINKOA

Hauek aipatu gabe:

- hilabetea
- dirua
- ordaindu

Azaldu:

GASTU ALDAKORRA

Hauek aipatu gabe:

- aldatu
- hilabetea
- gehiago/gutxiago

Azaldu:

AURREKONTUA

Hauek aipatu gabe:

- gastuak
- dokumentua (agiria)
- prezioa

Azaldu:

MAILEGUA

Hauek aipatu gabe:

- eskatu
- banketxea (bankua)
- finantzatu

Azaldu:

FAKTURA

Hauek aipatu gabe:

- papera
- ordainketa
- prezioa

Azaldu:

DIRUA

Hauek aipatu gabe:

- billetea
- txanpona
- ordaindu

Azaldu:

DIRUZAINITZA

Hauek aipatu gabe:

- likidezia
- kutxa
- kobrantzak/ordainketak

Azaldu:

ZENBAKI GORRIAK

Hauek aipatu gabe:

- kontua
- dirua
- banketxea (bankua)

3.8. ENPRESA PROIEKTUA IDATZIZ AURKEZTEA

Proiektu bat helburu hauekin aurkez daiteke: ezagutarazteko, kanpoko baliabideak lortzeko, produktuak edo zerbitzuak erabiltzeko edo kontsumitzeko beharra sortzeko eta abar.

Proiektua idazterakoan, kontu handiz aritu behar da: hitz egokiak erabili behar dira, testua paragrafo labur eta zehatzetan antolatu, eta grafikoak eta koadroak erabili, ideiak argitzeko.

AURKIBIDEA

1. SARRERA:

- Ideia nola, noiz eta zergatik sortu zen.
- Taldearen *curriculum*a edo aurkezpena

2. BIDERAGARRITASUN PLANA:

- Merkatuaren azterketa: inkesta
- Emaitzak eta ondorioak

3. ETORKIZUNEKO ENPRESA

- Enpresaren izena eta logotipoa
- Kokapena
- Produktua edo zerbitzua definitu, eta lehiakideekiko aldea
- Prezioen eta sustapenaren politika
- Publizitate-plana
- Forma juridikoa
- Organigrama
- Inbertsio- eta finantziatio-plana

ERANSKINAK

BIBLIOGRAFIA

ESKER ONA

6. ARIKETA: “GURE PROIEKTUA”

- Orain arte ikusitako guztia eta egin ditugun ariketak oinarri hartuta, zuen asmakizunen tailerra edo negozio-plana egiteko behar duzun informazio guztia laburbildu.
- Ideia, nori dagoen zuzenduta, zer aurrekontu duen, norik gauzatuko duzuen, nola antolatuko zareten...

ERANSKINA

LAN-MERKATUAREN EGITURA

1. GAUR EGUNGO LAN-MERKATUA
2. CURRICULUM VITAE-A

LAN-MERKATUAREN EGITURA

1. Gaur egungo lan-merkatua

Lan-merkatuaren oinarrizko egitura ondorengoa da:

Biztanleria ACTIBOA:

- Legez lan egiteko adina duten pertsona guztien multzoa. Espainiako estatuan, 16 urtetik 65era arteko pertsonak.
- Lana duten eta langabezian diren pertsonen batura da.
  - **Lana dutenak:** ordaindutako jardueraren bat (bai inoren kontura bai norberaren kontura) egiten duten biztanle aktiboen multzoa.
  - **Langabetuak:** lan egin nahi duten arren lanik aurkitzen ez duten biztanle aktiboen multzoa.

Biztanleria EZ-AKTIBOA: ikasleak, erretiroa hartutako pertsonak, lanik eskatzen ez duten pertsonak eta abar.

Zertan egin nahi den lan jakiteak lagundu egingo digu gehien zer komeni zaigun zehazten: enpresa edo erakunde baten mende lan egotea, soldata baten truke egitea lan, ala norberaren enpresa antolatu eta eratzea. Lan mota bakoitzak alde on eta muga batzuk ditu; ikus ditzagun:

Besteren kontura lan egitea

Lan mota honetan, enplegua ematen digun pertsonaren edo erakundearen mende gaude: soldata bat ematen digu zeregin jakin batzuk betetzearen truke.

Norberarentzat lan egitea. Autoenplegua

Modu burujabearen egiten da lana, banaka nahiz taldean, eta lan horren bidez sortzen dira norberaren diru-sarrerak.

Orain arte ikusi dugun guztia kontuan hartuta, bete ezazu ondorengo taula:

BESTEREN KONTURAKO LAN EGITEA		AUTOENPLEGUA	
ALDE ONAK	ALDE TXARRAK	ALDE ONAK	ALDE TXARRAK

Garrantzitsua da lan-helburu jakin bat izatea; izan ere, zer nahi duzun jakinda soilik planifikatu ahal izango duzu zure bidea ahalik eta modurik eraginkorrenean eta, horrela, helburu hori lortzeko aukerak handitu. Kontuan izan: hemendik aurrera egiten duzunak baldintzatuko ditu etorkizuneko zure lan-aukerak.

Enpresek hainbat modutan hautatzen dituzte beren langileak: elkarrizketa bidez, froga edo azterketa baten bidez... *Curriculum vitae*-a eskatzea ere ohikoa izaten da. Curriculum vitae-a datu pertsonalen orria da, eta ikasketen eta lan-eskarmentuaren berri zehatza ematen du.

Lanpostu edo enplegu bakoitzerako, hura bete dezakeen pertsonaren profila egiten da, eta hautagaiak bete beharreko gutxieneko baldintzak zehazten dira. Betekizun horiek hainbat eratara iragaritzen dira: enpresaren barruko komunikazio-bideen bitartez, prentsa edo irrati bidez, dauden lan-poltsako pertsoneri jakinaraziz...

Eskatzaileok zeun burua lanpostu edo enplegu baterako aurkezten duzuenean, alderdi hauek hartuko dituzte aintzat:

- zer ikasketa egin dituzuen,
- lanpostuarekin lotutako zer ezaupide dituzuen,
- zer prestakuntza osagarri duzuen,
- lan-esperientzia (batez ere, antzeko lanetan),
- egin duzuen frogatzen duten agiri guztiak dituzuen,
- komunikaziorako dituzuen trebetasunak.

Lan-merkatua aldatu egiten da, baita eskakizunak ere. Horregatik, prest egon behar duzue zuen ezaupideak areagotzeko eta zuen lanpostuaren eskakizun berrietara egokitzeko edo eguneratzeko.

Garrantzitsua da norberaren konturako lana beste lan-aukera bat eta aukera pertsonal bat dela aintzat hartzea.

Lanbide-arrakasta izan nahi baduzue, zuen aukerez ahalik eta gehien baliatu behar duzue. Bai norberaren konturako lanean bai inoren konturakoan, gaur egun dauden lanbide-profil berriak betetzeko behar diren gaitasunak honela eskuratu ahal izango dituzue: trebetasunak garatuz, ezaupideak eskuratzuz eta jarrera egokia izanez.

2. CURRICULUM VITAE-A

LAN BIZITZAREN HISTORIA da, eta norbaitek zer lanbide-ibilbide egin duen, zer ikasketa egin dituen, eta zer interes eta jarrera pertsonal dituen adierazten du, labur-labur. Azken alderdi horiek sakonduko ditugu orain, hain zuzen ere; izan ere, hau da garrantzitsuena fase honetan: nork bere interesak eta jarrerak zein diren jakitea, eta interes eta jarrera horiek aztertzea.

BA AL ZENEKIEN...

Curriculumak gure **irudia** eskaintzen du.

Enpresak guri buruz duen lehen informazioa eta bakarra da.

Curriculum vitae-aren **edukiak** lortu nahi den lanpostura egokitu behar du eta lanpostu horri erantzun behar dio.

- Kalitate oneko papera erabili (DIN-A4 neurrikoa).
- Ordenagailuz idatzi.
- Marjina zabalak utzi, eta atalak ondo bereizi.
- Idazkerak zehatza, laburra eta argia izan behar du, eta ez da bi orrialdekoa baino luzeagoa izan behar.
- Jatorrizkoa eman, eta kopia bat jaso.
- Curriculumarekin batera aurkezpen-gutun bat eman.
- Beharrezkoa bada, argazki bat erantsi (oraintsukoa eta kalitate onekoa).
- Lehenengo enpleguaren bila ari bazara, areagotu itzazu eskuratutako edukiak, ikasgaiak, gaiak eta bestelako lanbide-ezaupideak.
- Nabarmendu zurekin harremanetan jartzeko telefono-zenbakia.
- Curriculumak zure buruarengan eta lanerako duzun balioarengan konfiantza eta segurtasuna duzula erakutsi behar du; baikor agertu behar duzu.

CURRICULUMA NOLA IDATZI

DATU PERTSONALAK

Izen-abizenak
Jaiotza-tokia eta -eguna
Helbidea
NAN
Telefono-zenbakia
Posta elektronikoko helbidea

IKASKETAK

Data
Titulua eta espezialitatea
Ikastetxea/tokia

PRESTAKUNTZA ESPEZIALIZATUA (ikastaroak, laneratze-lantegiak,...)

Data
Ikastaroaren izenburua
Iraupena
Ikastetxea

BESTE EZAUPIDE BATZUK

Informatika, hizkuntzak... Tituluak eta mailak adierazi.

INTERESEKO BESTE DATU BATZUK

Kongresuetan, beketan eta mintegietan parte hartu izana, egoera pertsonala, gidabaimena duzun, beste eskualde edo probintzietara joateko modua duzun...

***** LAN ESKARMENTUA**

Datak
Jarduera nagusia/Enpresa/Lanpostua

BESTELAKO LAN ESPERIENTZIA

Egindako ikasketekin zuzenean lotuta ez dauden lanak

*** Une honetan, alderdi horiek garatu gabe dauzkazue; horregatik, prestakuntza eta intereseko beste datuak landu beharko zenituzkete, batez ere.

7. ARIKETA: “AUKERAKETA”

BATXILERGOA

- Rol-joko bat proposatu, ikasleek langileak hautatzeko prozesu bat antzez dezaten.
- Lehenik, bete beharreko lanpostua definitu behar dute, eta aukeraketan aintzat hartu beharreko alderdi nagusiak zehaztu.
- Irizpideak zehaztuko dituzte, elkarrizketatuek eskatutakoaren arabera egin ditzaten curriculumak.
- Talde batek elkarrizketatzailearena egingo du.
- Beste talde batek, elkarrizketatuarena.
- Hirugarren taldeak behatzailearen rola beteko du: ikusitako guztiari buruzko oharrak hartuko dituzte, eta gero, lan-dinamika nola joan den azalduko diote ikastalde osoari.

ERREFERENTZIAK

- BEST proiektuko aditu taldeak enpresari-espirtua izateko heziketa eta prestakuntzari buruz egingako azken txostena, Europako Batzordea, 2002.
- Europako Batzordeak Kontseiluari, Europako Parlamentuari, Ekonomia eta Gizarte Lantaldeari eta Eskualdeetako Lantaldeari zuzendutako Komunikazioa. COM (2006) 33, azken bertsioa.
- Europako Batzordeak Kontseiluari, Europako Parlamentuari, Ekonomia eta Gizarte Lantaldeari eta Eskualdeetako Lantaldeari zuzendutako Komunikazioa. Ekintza Plana: enpresari-espirtuaren aldeko Europako programa. COM (2004) 70, azken bertsioa.
- Liburu Berdea: Enpresen erantzukizun sozialerako Europako marko egokia sustatzen, Europako Batzordea (2001).
- Liburu Berdea: Enpresari-espirtua Europan. COM (2003) 27, azken bertsioan oinarritutako dokumentua.
- Hezkuntza Kontseiluak Europako Kontseiluarentzat hezkuntza- eta prestakuntza-sistemen etorkizuneko helburu zehatzei buruz egingako txostena.
- Merkataritza-ganberak eta Hezkuntza eta Zientzi Ministerioa (2006). Espiritu ekintzailearen sustapena.
- EHA, 2007ko azaroaren 13a, asteartea. 175/2007 dekretua. Hezkuntza, Unibertsitate eta Ikerketa Sailaren Xedapen Orokorrak.
- José Ángel Paniego (2002). *Cómo podemos educar en valores*. CCS argitaletxea.

WEB ORRI INTERESGARRIAK

- www.valnaloneduca.com
- www.eje.valnaloneduca.com
- <http://www.fundacionjaes.org/>
- http://www.juntadeandalucia.es/averroes/~emprender/index.php?option=com_content&task=view&id=19&Itemid=26
- www.garapen.net/castellano/index.htm
- www.inem.es
- www.bilbao.net/lanekintza
- www.bizkaia.net
- www.euskadi.net
- http://europa.eu.int/comm/enterprise/entrepreneurship/support_measures/index.htm
- <http://mec.es>
- www.emprendedores.es
- www.map.eshttp://www.administracion.es
- <http://www.centro-emprende.com>
- <http://www.emprendedor.net>

